

STENOGRAFSKE BELEŠKE SENATA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 2

BEOGRAD, 1933 GODINE

KNJIGA 3

XXIX REDOVNI SASTANAK

SENATA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 24 MARTA 1933 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO:

Pretsednik

Dr. ANTE PAVELIĆ

Sekretar

Dr. IVAN GMAJNER

Prisutni su g.g. Ministri: Ministar bez portfelja dr. Hamdija Karamehmedović, Ministar saobraćaja Lazar Radivojević.

POČETAK U 16,30 ČASOVA.

SADRŽAJ:

1 — Čitanje i usvojenje zapisnika XXVIII redovnog sastanka;

2 — Odobrenje odsustva i bolovanja senatorima g.g. dr. Gustavu Gregorinu i dr. Milanu Vrbaniću;

3 — Saopštenje interpelacije senatora g.g. Miloja Ž. Jovanovića i drugova na g. Ministra pravde zbog nedonošenja zakonskih uredaba za suzbijanje zelenaštva i zaštitu dužnika;

4 — Saopštenje izveštaja Imunitetskog odbora o prekidu rada na proučavanju zahteva g. Ministra pravde za izdavanje sudu senatora g. Stjepana Jančkovića;

5 — Molbe, žalbe i rezolucije;

6 — Dnevni red: 1) Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o sporazumima i aranžmanu, koji se odnose na obrazovanje specijalnih Servisa u Đerdapu; 2) Pretres izveštaja Finansijskog odbora o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda sa Finansijskim zakonom za budžetsku 1933/34 godinu.

Govornici: Izvestilac dr. Momčilo Ivković, Ministar saobraćaja Lazar Radivojević.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Otvaram XXIX redovni sastanak Senata Kraljevine Jugoslavije. Molim

gospodina sekretara da izvoli pročitati zapisnik prošlog sastanka.

Sekretar dr. Ivan Gmajner čita zapisnih XXVIII redovnog sastanka.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Ima li ko od gospode senatora da stavi kakve primedbe ovako pročitanoj zapisnici? (Nema). Primedaba nema, zapisnik se overvljuje. — Molim gospodina sekretara da izvoli saopštiti molbe g.g. senatora za odsustvo i bolovanje.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Senator g. dr. Gustav Gregorin moli Senat, da mu odobri jedno-nedeljno odsustvo, da bi mogao obaviti dužnost Pretsednika delegacije u komisiji za podelu arhive sa Italijom; Senator g. dr. Milan Vrbanić izveštava da zbog bolesti ne može prisustvovati sednicama Senata i moli da mu se odobri desetodnevno odsustvo.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Odobrava li Senat traženo odsustvo g. dr. Gregorinu i bolovanje g. dr. Vrbaniću? (Odobrava). Objavljujem da Senat odobrava. — Molim gospodina sekretara da izvoli saopštiti interpelaciju upućenu na G. Ministra pravde.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Senatori g.g. Miloje Ž. Jovanović i drugovi upućuju interpelaciju na g. Ministra pravde zbog nedonošenja zakonskih uredaba za suzbijanje zelenaštva i zaštitu dužnika.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Ova je interpelacija upućena nadležnom g. Ministru pravde i dalje će se s njom postupiti po Poslovníku. — Molim gospodina sekretara da izvoli saopštiti izveštaj Pretsednika Imunitetskog odbora.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Pretsednik Imunitetskog odbora g. Ivan Hribar izveštava da je Imunitetski odbor prekinuo rad na proučavanju zah-teva g. Ministra pravde za izdavanje sudu senatora g. Stjepana Jankovića, zbog dela prestupa iz §§ 297 i 301 Krivičnog zakona, pošto je Sreski sud u Sarajevu doneo rešenje o obustavi svakog daljeg krivičnog postupka protivu g. Jankovića za napred pomenuta dela.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Ovaj izveštaj Pretsednika Imunitetskog odbora prima se na znanje i Pretsedništvo će ceo ovaj predmet vratiti g. Ministru pravde na daljni nadležni postupak. — Molim gospodina sekretara da izvoli saopštiti prispele molbe, žalbe i rezolucije.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava molbe, žalbe i rezolucije: Društava „Merkur“ iz Celja, Obrenovca, Sarajeva, Siska, Dakova, Broda, Vel. Bečkerek, Varaždina, Splita, Subotice, Tuzle, Osijeka, Novog Sada, Sombora, Vinkovaca i Slav. Požege; Udruženja trgovaca za Srez jadranski i azbukovački; Trgovinske komore, Zanatske i Industrijske komore iz Beograda; Trgovinsko-industrijske i zanatske komore iz Podgorice; Arsenija Legena iz Klise; Saveza bankarskih, osiguravajućih, trgovačkih i industrijskih činovnika Jugoslavije.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Sve saopštene molbe, žalbe i rezolucije uputiće se nadležnom Odboru za molbe i žalbe.

Prelazimo na dnevni red. Na dnevnom redu je pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o sporazumima i aranžmanu, koji se odnose na obrazovanje specijalnih Servisa u Đerdapu. Za izvestioca je određen g. dr. Momčilo Ivković. Molim g. izvestioca da pročita odborski izveštaj.

Izvestilac dr. Momčilo Ivković: Gospodo senatori, Kraljevska vlada preko svojih članova i g. Ministra inostranih poslova i g. Ministra saobraćaja uputila nam je preko Narodne skupštine na raspravu i prijem zakonski predlog o aranžmanu i sporazumima radova na Đerdapu i Slapovima. Ovim sporazumom o aranžmanu ovoga pitanja, o službi i vršenju službe koja se odnosi na plovidbu Đerdapom, dobija svoju završnu, definitivnu formu. Kao što vam je poznato, to derdapsko pitanje pre rata i za vreme rata bilo je u rukama austro-ugarske administracije, jer su ti radovi na Đerdapu, na prokopavanju kanala izvedeni od strane austro-ugarskih organa, naročito Madara.

Posle rata, u vezi mirovnog ugovora u Trijanonu, ovo je pitanje izuzeto iz ruku bivše Austro-Ugarske monarhije i predato je jednoj specijalnoj međunarodnoj komisiji, koja je stvorila jedan privremeni aranžman za vršenje službe i vršenje radova na Đerdapu.

Po ovom sada aranžmanu, kojim se izlazi pred nas, ovo pitanje ima da dobije svoju definitivnu formu, ovaj aranžman je definitivni, jer sve službe i administrativne i tehničke predaju se u ruke najbližim državama, t.j. Kraljevini Rumuniji i našoj državi, na čijem se tlu nalaze pomenuti kanali. Pošto su kanal i slapovi na našoj strani, to je taj Servis podeljen ravnomerno na obe strane, t.j. administra-

tivna strana ovoga pitanja jeste na rumunskoj strani, a tehnički radovi su na našoj strani, pošto su i kanali na našoj strani.

Gospodo, sporazum u svima glavama predviđa sve radnje kako u pogledu administracije tako i u pogledu tehničkih radova, — a u isto vreme, regulišu se sa jedne strane odnosi između administracije i trgovačkih radova, kao i između administracije i one vrhovne međunarodne komisije koja je kontrola nad svima ovim radovima kako u tehničkom tako i u administrativnom pogledu.

Gospodo, pošto je ovaj aranžman vezan za rok, to bih ja u ime Odbora za proučavanje ovoga zakonskog predloga molio vas da mi ovaj zakonski predlog usvojimo, zajedno sa izveštajem koji ću imati čast da vam pročitam.

Izveštaj po ovome aranžmanu glasi:

Beograd, 23 marta 1933 god.

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE,

BEOGRAD

Odbor za proučavanje predloga Zakona o sporazumima i aranžmanu, koji se odnose na obrazovanje specijalnih Servisa u Đerdapu, na svojoj sednici, održanoj na dan 23 marta 1933 godine, saslušavši ekspoziciju Gospodina Ministra saobraćaja, pročitao je ovaj zakonski predlog i primio ga je u načelu i u pojedinostima, te mu je čast umoliti Senat, da ga i on izvoli usvojiti u celosti onako kako ga je Narodna skupština usvojila.

Za izvestioca je Odbor odredio senatora g. dr. Momčila Ivkovića.

SEKRETAR,
Dr. M. Ivković, s. r.

PRETSEDNIK
Šilović, s. r.

ČLANOVI:

Ilidžanović, s. r.
Dr. Krulj, s. r.
Dr. Kotur, s. r.
Gaj, s. r.
Mičić, s. r.
Mil. Marjanović, s. r.
Dr. Mažuranić, s. r.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Reč ima g. Ministar saobraćaja.

Ministar saobraćaja Lazar Radivojević: Gospodo senatori, Senatu su podnete za ratifikaciju tri konvencije o regulisanju odnosa u Đerdapu. Najpre sporazum o organizovanju derdapskih servisa, zaključenom između naše Države, Kraljevine Rumunije i Međunarodne dunavske komisije juna prošle godine, a koji treba da stupi na snagu 1 jula o. g.; zatim još i sporazum između naše Kraljevine i Rumunije o podeli osoblja u tim servisima i aranžman između naših dveju država o vršenju policije na graničnoj liniji u Đerdapu, koji oba treba da stupe na snagu 1 jula o. g.

Administracija Đerdapa, t.j. čitavog dela Dunava od Moldave do Turn Severina, dela na kome je po odobrenju Berlinskog kongresa Madarska od 1890 do 1898 god. izvršila velike regulatorne radove, vršena je od strane Madarske sve do svetskog rata. Posle rata na osnovu ugovora o miru donesena je Konvencija o definitivnom Dunavskom statutu 1921

godine, kojom se u glavnom garantuje sloboda plovidbe na celom Dunavu i kojom je privremena administracija Đerdapa bila poverena Medunarodnoj dunavskoj komisiji, u kojoj su zastupljene sve dunavske države, kao i Francuska, Engleska i Italija.

Sama Konvencija o Statutu predviđa da se ima organizovati za upravljanje Đerdapskim sektorom, osobito važnim za plovidbu i na kome su već izvršeni veliki radovi za olakšanje plovidbe, naročita administracija od dveju obalnih država: Rumunije i Jugoslavije, kojoj će, ipak pod nadzorom Medunarodne komisije, biti povereno samostalno upravljanje tim regulisanim delom Dunava koji čini granicu između dveju država. Ta administracija prema sporazumu upravljaće plovidbom kroz Đerdap i staraće se o izvršenju tehničkih radova i održavanju već postojećih objekata, kanala i t. d. Ona se uglavnom sastoji iz jednog plovidbenog Servisa sa sedištem u Oršavi i jednog tehničkog Servisa sa sedištem u Tekiji, kao i iz drugih sporednih servisa. Osoblje ovih međunarodnih servisa biće sastavljeno isključivo iz naših i rumunskih činovnika u podjednakom broju.

Posle dugih pregovora sklopljen je taj sporazum između dve obalne države s jedne i Medunarodne dunavske komisije s druge strane. Meseca juna prošle godine na sesiji Medunarodne dunavske komisije sporazum je bio potpisan. Potpis ovoga sporazuma je veliki uspeh obeju obalnih država, a naš osobito u tome, što se predviđa razdvajanje dosadašnjeg servisa u Oršavi u dva dela, od kojih je jedan na našoj teritoriji.

Prilikom potpisa ovog sporazuma uzeli su delegati Jugoslavije i Rumunije obavezu da će ratifikacija toga sporazuma uslediti najdalje do 1 februara ove godine.

Za vreme pregovora koji su vođeni između nas i Rumuna u mesecu januaru i februaru o. g., među ostalim pitanjima bilo je i nekoliko pitanja u vezi sa Đerdapom; i uvidevši tada nemogućnost da se napred pomenuta ratifikacija izvede do 1 februara, obratili smo se zajednički sa Rumunima Medunarodnoj dunavskoj komisiji i umolili je da se predaje te ratifikacije odgodi najdalje za 1 april o. g.

Vreme potrebno za uvođenje u život pomenutih konvencija, kako za poslove koji spadaju u obavezu obalnih država, tako i za poslove koje ima da sprovede Medunarodna dunavska komisija i njen generalni sekretarijat skraćeno je na minimum i mi našu obavezu sada moramo izvršiti.

Ove konvencije su za Kraljevinu Jugoslaviju i Rumuniju od prvoklasnog interesa. Njihovim uvođenjem u život prestaje dosadanji privremeni međunarodni sistem upravljanja ovim delom Dunava, koji traje od svršetka rata pa do sada. Stupanjem na snagu ovih konvencija, upravu nad ovim delom Dunava preuzimaju dve obalne države, preko čijih teritorija tu Dunav teče. Prestankom sadašnjeg privremenog stanja na Đerdapu uloga Medunarodne dunavske komisije znatno se menja i odnos precizira.

Moram ponova istaći da se sporazumom predviđa prenos tehničkog servisa đerdapske administracije iz Oršave u Tekiju, te tako na ovaj način dosadašnja administracija, koja je bila sva na teritoriji Rumunije, prelazi znatnim delom i na našu stranu. Prenos ove administracije u Tekiju je od značaja ne samo sa gledišta državnog prestiža, nego i eko-

nomskog, pošto se time preseljava veliki broj službenika da stanuje na našoj teritoriji.

Sporazumom o raspodeli osoblja rešavaju se interna pitanja između Rumunije i naše Kraljevine o deli osoblja u administraciji, a u smislu opšteg sporazuma.

Aranžman o policiji plovidbe na graničnoj liniji postao je potreban stupanjem na snagu novog režima, jer na graničnom sektoru Dunava između Rumuna i nas imalo je da se reguliše i pitanje policije plovidbe — kao što su to učinile i druge Dunavske države na svojoj granici, na pr. Čehoslovačka i Mađarska — a opet izvršujući jednu odredbu konvencije o Dunavskom Statutu.

Kako su te konvencije primljene već u Skupštini i kako su one vezane za rok do 1 aprila; najzad kako se njima likvidiraju mnoga pitanja koja su do sada stajala otvorena, to ja molim Senat da ove konvencije izvoli primiti. (Aplauz i odobravanje).

Pretnednik dr. Ante Pavelić: Pošto se niko nije prijavio za reč, to prelazimo na rešavanje u načelu. Gospoda senatori koji u načelu budu za to da se ovaj zakonski predlog primi, glasaće za, a koji budu protiv, glasaće protiv. — Molim g. sekretara da izvoli izvršiti prozivku.

Sekretar dr. Ivan Gmajner proziva gospodu senatore da glasaju i oni su glasali ovako:

Alibegović Asim — za
 Alkalaj dr. Isak — odsutan
 Altiparmaković Jovan — odsutan
 Arnautović Šerif — za
 Banjanin Jovo — za
 Bogojević Vasa — za
 Vidaković Antun — za
 Vilović Osman — za
 Vrbanić dr. Milan — odsutan
 Vujić Pavle — odsutan
 Gavrića dr. Emilo — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — za
 Gmajner dr. Ivan — za
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — odsutan
 Desnica dr. Uroš — odsutan
 Dobrinčić Petar — odsutan
 Dragović Milutin — za
 Đirlić Petar — odsutan
 Ivanović Dragoljub — odsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Ilidžanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Janković Stjepan — odsutan
 Jovanović Ž. Miloje — za
 Karamehmedović dr. Hamdija — za
 Kovačević Tomo — odsutan
 Kostić Petar — odsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Krulj dr. Uroš — za
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Mažuranić dr. Želimir — za
 Majstrovčić dr. Ivan — odsutan
 Marjanović Milan — za
 Mahmutbegović Sefedin — odsutan
 Mičić dr. Mića — za
 Mihaldžić Stevan — za
 Muftić Salem — za

Nešković Jovan — za
 Novak dr. Fran — za
 Obradović Paja — za
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — za
 Popović Milan — za
 Popović Matija — za
 Ravnihar dr. Vladimir — za
 Radovanović Krsta — za
 Radulović Marko — za
 Rajar dr. Janko — za
 Rožić dr. Valentin — za
 Samurović Janko — za
 Simonović Milan — za
 Smiljanić Krsta — za
 Stanković Jovan — za
 Stanković dr. Radenko — odsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — za
 Teslić Petar — za
 Timotijević Kosta — za
 Tomasić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — za
 Trinajstić dr. Dinko — za
 Ubavić Pavle — za
 Frangeš dr. Oton — za
 Hadži Bošković Trajko — odsutan
 Hadži Ristić Spira — za
 Hribar Ivan — za
 Cvetković Jordan — za
 Cerović Gavriilo — odsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za
 Šola Atanasije — za
 Šuperina dr. Benjamin — odsutan

Posle glasanja.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Izvolite čuti rezultat glasanja. Glasalo je 57 senatora i svi su glasali za. Na taj način zakonski predlog je u načelu prihvaćen. Prelazimo na rešavanje u pojedinostima. Molim g. izvestioca da zauzme svoje mesto i pročita paragrafe zakonskog predloga, po redu.

Izvestilac dr. Momčilo Ivković čita naslov i § 1 (V. sast. XXVIII)

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Stavljam na glasanje pročitani § 1. Ona gospoda senatori koji su za pročitani § 1, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede). Objavljujem da je § 1 jednoglasno primljen.

Izvolite čuti § 2.

Izvestilac dr. Momčilo Ivković čita § 2. (V. sast. XXVIII).

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Stavljam na glasanje pročitani § 2. Ona gospoda senatori koji su za pročitani § 2, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede). Objavljujem da je § 2 jednoglasno primljen.

Izvolite čuti § 3.

Izvestilac dr. Momčilo Ivković čita § 3. (V. sast. XXVIII).

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Stavljam na glasanje pročitani § 3. Ona gospoda senatori koji su za pročitani § 3, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede). Objavljujem da je § 3 jednoglasno primljen.

Time je i u pojedinostima ovaj zakonski predlog prihvaćen.

Prelazimo na konačno glasanje o zakonskom predlogu u celini. Molim g. sekretara da izvoli pristupiti proziyci gospode senatora.

Sekretar dr. Ivan Gmajner proziva g.g. senatore koji su glasali ovako:

Alibegović Asim — za
 Alkalaj dr. Isak — odsutan
 Altiparmaković Jovan — odsutan
 Arnautović Šerif — za
 Banjanin Jovo — za
 Bogojević Vasa — za
 Vidaković Antun — za
 Vilović Osman — za
 Vrbanić dr. Milan — odsutan
 Vujić Pavle — odsutan
 Gavriilo dr. Emilo — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — za
 Gmajner dr. Ivan — za
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — odsutan
 Desnica dr. Uroš — odsutan
 Dobrinić Petar — odsutan
 Dragović Milutin — za
 Đirlić Petar — za
 Ivanović Dragoljub — odsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Iliđžanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Janković Stjepan — odsutan
 Jovanović Ž. Miloje — za
 Karamehmedović dr. Hamdija — za
 Kovačević Tomo — odsutan
 Kostić Petar — odsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Krulj dr. Uroš — za
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Mažuranić dr. Želimir — za
 Majstrovic dr. Ivan — odsutan
 Marjanović Milan — za
 Mahmutbegović Sefedin — odsutan
 Mičić dr. Mića — za
 Mihalđžić Stevan — za
 Muftić Salem — za
 Nešković Jovan — za
 Novak dr. Fran — za
 Obradović Paja — za
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — za
 Popović Milan — za
 Popović Matija — za
 Ravnihar dr. Vladimir — za
 Radovanović Krsta — za
 Radulović Marko — za
 Rajar dr. Janko — za
 Rožić dr. Valentin — za
 Samurović Janko — za
 Simonović Milan — za
 Smiljanić Krsta — za
 Stanković Jovan — za
 Stanković dr. Radenko — odsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — za
 Teslić Petar — za
 Timotijević Kosta — za
 Tomasić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — za

Trinajstić dr. Dinko — za
Ubavić Pavle — odsutan
Frangeš dr. Oton — za
Hadži Bošković Trajko — odsutan
Hadži Ristić Spira — za
Hribar Ivan — za
Cvetković Jordan — za
Cerović Gavriilo — odsutan
Šverljuga dr. Stanko — za
Šilović dr. Josip — za
Šola Atanasije — za
Šuperina dr. Benjamin — odsutan

Posle glasanja.

Pretsednik dr. Ante Pavelić: Objavljujem da je 57 gospode senatora glasalo i to svi sa „za”. Time je ovaj zakonski predlog u drugom i konačnom glasanju prihvaćen u celini.

Gospodo senatori, ako je s vašom voljom da današnju sednicu zaključim, a iduću da zakažem za nedelju, 26 ov. m., u 9 sati pre podne, sa ovim dnevnim redom: pretres izveštaja Finansijskog odbora o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda sa Finansijskim zakonom za budžetsku godinu 1933/34. Je li Senat sporazuman sa ovim dnevnim redom? (Prima se.) Pošto Senat prima, današnju sednicu zaključujem.

Sednica je zaključena u 17,10 časova.

